

SZERETET

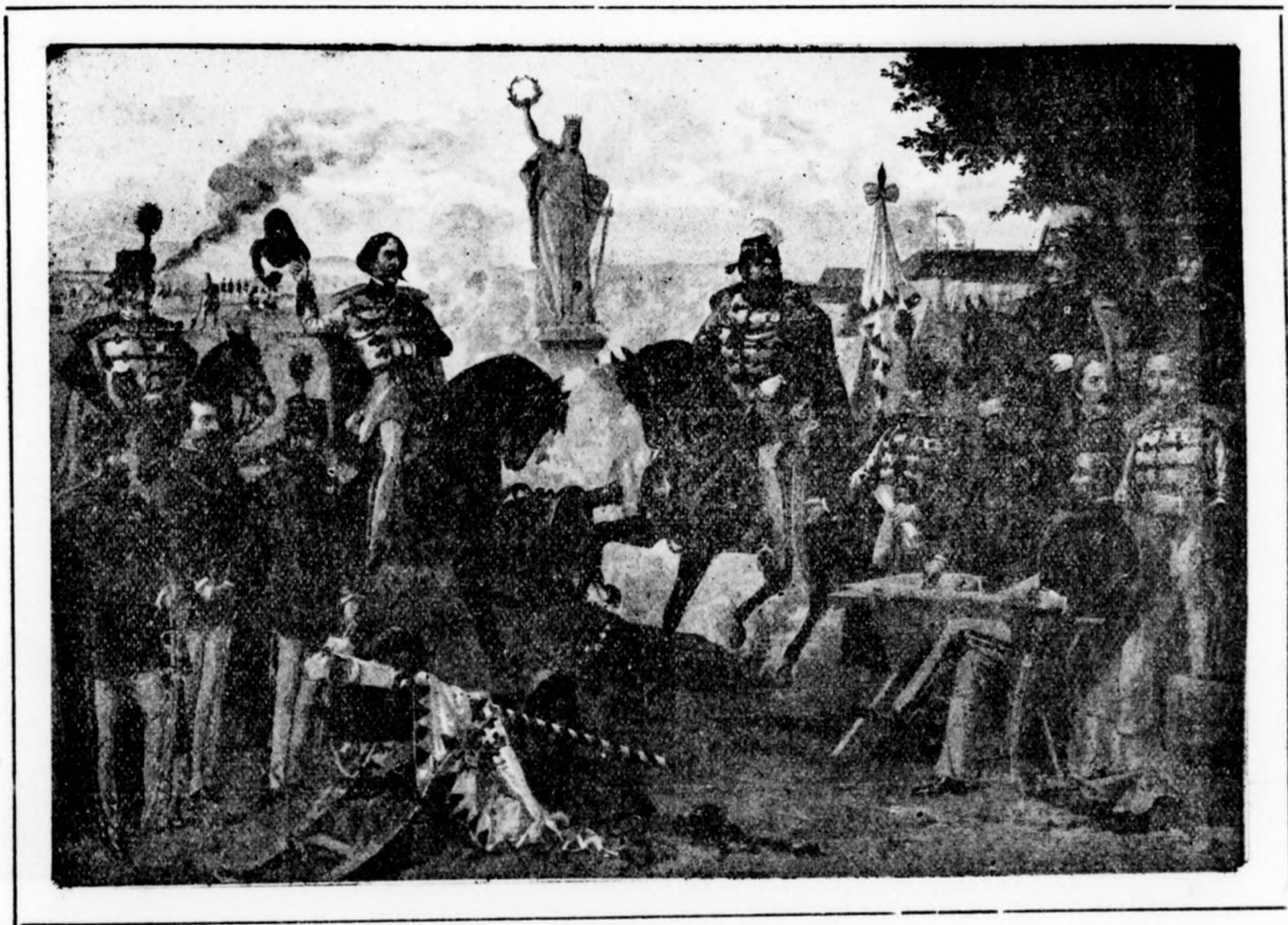
Havonként megjelenő társadalmi és vallási képes folyóirat, melyben mindenekelőtt a kisujszállási reformált egyház híveihez, de más hitfelekezethez tartozó s más helyeken lakozó embertestvéreikhez is szólnak:

TÖRÖK IMRE és NAGY ISTVÁN kisujszállási ref. lekipásztorok.

II. évfolyam. 10-ik szám.

OKTÓBER hónapra.

1907. év.

A tizenhárom aradi vértanu.

Október 6.

Már elmúlt! Ötvennyolcszor fordult már vissza ez a nap az idő nagy tengelyén; ötvennyolcszor állította lelkünk elébe az elsőnek, az 1849-iki október 6-ikának rémes dolgait, ezzel felnyitotta ott nemzetünk gyászos történetének sok fájdalmas, szomoru emlékét. — A hol tudniillik történetünk nagy eseményei érintik, meg-

mozditják még a lelkeket!!... Mert fájdalom és szégyen! Nem mindenütt mozditják meg! Nem minden magyar lélekhez tud hozzá férközni a nagy események emléke. Mivelhogy nem minden magyar lélekben van nemzeti érzés, hazaszeretet, — legalább nem olyan élénken, hogy nagy események emléknapján megdobogtassa a szive-

ket, felbuzdítsa a lelkeket. — A valódi mély érzés eltitkolhatatlan; annak ki kell törnie és ki is tör, ha még elfojtani akarnánk is. Ha valamit, vagy valakit szeretünk, az a szeretet megtalálja az utat arra, hogy magát megbizonyítsa.

A hol mély és éber hazaszeretet van, ott a szív nem marad érintetlen, nem marad hidegen a nemzet történetének nagy eseményei emléke előtt. Hanem ha örömteljes az emlék, örömünknek; ha gyászos, fájdalmas, fájdalmunknak gyászunknak a közönnéplésben részvétellel kifejezést adunk.

Lehetnek, vannak gátló körülmények. De az a mentegetőzés, hogy szívben, lélekben ugyanis ünnepelehetünk, többnyire a hidegségnek, a közönbösségnek a takargatója. Mert az lélektani tény, hogy egyfelől, mint mondtam, a valódi érzés utat keres a megnyilatkozásra, másfelől az ünneplések egy időre kiragadják a lelket a mindennapi ridegségből, emelik egy tisztább szellemvilágba, ezzel nevelítik, jobbá teszik; a léleknek pedig erre feltétlen szüksége van.

Nagyon bántó volt tehát, hogy október 6-ika, a magyar nemzetnek e gyászszal, fájdalommal teljes napja úgy jött és úgy ment el tőlünk, hogy a legtöbb lelket meg sem érintette. Bántó volt nagyon, hogy templomunk még ezen a napon sem telt meg. És legbántóbb volt, hogy az előkelő gazdaközönségből és az uri osztályból e napon is alig valamivel voltak többen mint szoktak máskor a templomban.

E haza javaiból mennél többje van valakinek, annál többet köszönhet a haza vértanuinak és annál inkább kötelessége volna háláját irántok megmutatni. Azok a vértanuk a mi

lelki és testi javaink megtartásáért áldozták fel életüket.

Egy szomorú mentsége van a kisujszállási közönség hidegségének. Az hogy van hely Magyarországon, a hol még rosszabbul van. Két nappal október 6-ika után voltam egyik nagy városunkban, a hol meg arról értesítettek, hogy ott a templomok egészen üresek voltak; a közönség meg sem emlékezett arról, hogy október 6-ika van az napon, a lelkészek viszont nem is említették beszédeikben e napnak nagy eseményeit ezelőtt 58 esztendőről.

De ez a megdöbbenő tünet olyan mentségünk, melybe e szerencsétlen ország belehal. De ez halál nem a dicsőséges, a haza védelmében ért hősi halál lesz, melyet ezelőtt félszázaddal a magyarról még remélni lehetett, melyet a »Szózat« költője így lát felbuzdult lelkében:

Jönni fog, ha jönni kell
A nagyszerű halál,
Hol a temetkezés felett
Egy ország vérben áll.
'S a sirt, hol nemzet sülyed el
Népek veszik körül,
'S az ember millióinak
Szemében gyász könny ül.

Az a halál egy, testben lélekben romlott, elgyengült, gyáva népnek lassu szégyenletes elsorvadása lesz, melyet nem könnyeznek meg az emberek milliói, hanem szájalommal, megvetéssel néznek. Maga az örök Biró, a nagy Isten sem ad neki kegyelmet, üdvöt az egekben. Elkoresosult, gyáva nép még a halálban sem érdemel egyebet a megvetésnél.

Az október 6-ikának vértanui és minden vértanuink pedig boldogok a mi ünneplésünk nélkül is. Ők a megdicsőülés fehér ruhájába öltöztettek a mennyben. (János fel. 6: 10.)

Nagy István,
lelkész.

Hitvallás.

Irta: Kozma Andor.

*Nem tagadom, mért tagadnám:**Kálvinista az én fajtám!**Erős, bátor tekintetü,**Magyar szavu, magyar hitü.**Biz a' lehet: nyakunk vastag, —**Ez a jele a makacsnak.**So'se bánjuk, — makacsságunk**Az a mi hü magyarságunk!**Ha esufolnak, ám csak tessék:**Nagy hibánk a szögletesség.**Hadd legyen úgy, — nekünk így jó,**Nem simulunk mint a kigyó.**S halljuk azt, hogy az is bajunk**Hogy tulságig okoskodunk.**Dehogy baj ez! Eszünk éle**Elleninket így veré le.**S zokon veszik tőlünk folyvást,**Hogy nagyon szeretjük egymást.**Szeressük csak annál hübben —**S nagyok leszünk e nagy bűnben!**Szidjanak csak, szóljanak csak**Ránk sok átkot szórjanak csak,**Minden kemény ütés után**Tömörebbek leszünk csupán**A ki már-már elfeledte,**Hogy milyen pap keresztelte,**A ki köztünk léha, gyatra,**Igy jut az is öntudatra.**S most kivallja s szeme ragyog:**Kálvinista magyar vagyok!**A magyar jog örök mécsit**Fajtánk ragyogtatta Bécsig!**A mi ősapáink voltak,**A kik, ha a hitért haltak,**Dicső martirjai lettek**Az egész magyar nemzetnek.**A mi fajtánk az a fajta,**Mely még térdet so'se hajta**Az idegen önkény előtt,**De mutatott dacos erőt.**A mi népünk az a nép itt,
Mely mikor egyházat épít,
Nem csupán a hitért fárad, —
A honnak is emel várat.**Mig egyházunk mind le nem dül,
Mig csak egy zsoltárunk csendül,
Addig — verje bármily vihar —
Nem veszett el, él a magyar!**Kálvinista, ki nem érez
Ragaszkodást ős hitéhez,
Ki közömbös, nyegle, hamis
Hütelen a honához is.**Kálvinista magyar hitem
Minden tanát vallom s hiszem,
S ebbe' látom főigazát:
Imádj Istent. szeress hazát!*

Felhívás a gazdaközönséghez.

Vége a tömeges mezei munkának. Nincs több alkalom, ahol a munkás népet egy csoportban nagyobb tömegben hosszabb ideig lehetne együtt látni és kénytelenek volnánk hallgatni. — Valóságos megnyugovás egy tekintetben. . . . Nem halljuk egy esztendeig azt a szakadatlan, szünetet egy percre sem tartó, undorító és fertelmes beszédek, melyeknek hallatára azt mondja a tisztességes ember: »Szégyellem, hogy én is ember nevet viselek, azt is embernek mondják.« Nem halljuk azt a hajmeresztő istenkáromlást, melyet nehéz hordozni a földnek, melyre csuda, hogy ránk nem szakad az ég; melyeknek hallatára lélekszakadva suttojuk: »Irgalmas isten! Hát még így is lehet beszélni! Hogy tudod ezt elnézni, elhallgatni Szent-séges Isten!?» Azokat a dögleletes szavakat, melyeket hallva orcánk ég a szégyentől először azért, hogy az asszony nép és a lányféle épen úgy mondja azokat minden szégyen nélkül, mint a férfi; másod-

szor azért, mert ilyen elvetemült módon fertelmeskedni a beszédben és ilyen örületes gonoszsággal Istent káromolni a föld kerekiségén egyedül a magyar nép tud.

Valamennyire sejtheti már rólam ez a közönség, hogy szeretem magyar nemzetemet, azt is, hogy nagyon vonzódok a szegényhez. De mikor az alsó néposztálynak ezt a vérlázító beszédeit hallom, óhajtánám, hogy a föld nyilna meg alattok és nyelje be ezt az istentelen nemzetiséget. — És jól tudom, hogy az undok beszéd, az istenkáromlás mindenkor egyforma bűn; mégis jobban felháborodik a lelkem, hogy ezt a vakmerő istenkáromlást legnagyobb mértékben épen aratás és csépléskor hallhatjuk, akkor t. i. amikor akiben van szív és lélek, hálára indul az áldásokat adó jó Isten iránt. Egy becsületes embernek olyan, mintha kést ütnének a szívébe, mikor az arató és cséplő nép beszédeit kell hallgatnia.

De hát nem kellene hallgatni! Nem kellene eltérni. A gazda az ő cselédjénél és munkásánál kiköthetné, hogy káromkodni nem szabad. Azt mondják erre, hogy nagyon jó, nagyon szükséges volna, mert csakugyan felháborító az a mérhetetlen bűn, ami aratásnál és cséplésnél folyik legszörnyűbb módon. Hallottam gazdaembert, aki maga bevallotta, hogy felindulásában nála is megtörténik, hogy káromkodik. De az, amit a munkásoktól kell hallani az aratás és cséplésnél, egyáltalában ahol tömegesen vannak, amikor egyéb beszéd se jó kedvből, se haragból, se köszönésből a válogatott undokságoknál soha nem hallik, őt is rettenetesen felháborítja. — De — ugymond — nem lehet tenni ellene. Hát ezt nem hiszem. Megmondom: miért!

Egy lelkésztársamtól hallottam, aki maga is jó gazda, hogy ő cséplés előtt a gépészszel kötött szerződés készítésnél határozottan kijelenti, hogy káromkodást

a munkásnál nem tűr; ha ott marad félben az asztagja, akkor is elkergeti onnan a káromkodókat; tehát a gépész gondoskodik olyan emberekről, akik nem káromkodnak. — És folyik nála a munka becsületesen, botrányok nélkül.

Itt is volt eset nálam, hogy munkás emberek dolog közben az ő szokásukhoz híven egyre-másra káromkodtak, azaz beszélgettek egymással istent káromolva. Egyetlen erélyes felszólításom elég volt, hogy többé egy káromkodó szó nem halatszott.

Korántsem áltatom magam azzal, hogy e rut szokást, mely a magyar népnek már második természetévé vált, egyszerre kiirtani lehetne. Hanem azt igenis állítom, hogy mérsékelni, lassankint kevesbiteni, gyomlálgatni, irtogatni lehet, csak akarat kell hozzá, csak egyszer meg kell kezdeni. De ha mint szoktuk, mindenre, erre is azt mondjuk: Nem lehet ezen változtatni; és e kifogással soha hozzá nem kezdünk, bizony akkor és csakugyan nem lehet semmi rosszat megváltoztatni.

De állítom, hogy egyetlen egy gazda próbálja meg csak, hogy a cseléddel, vagy munkással úgy szerződjék, hogy nála káromkodni nem szabad, meglátja, hogy így is kap embert; vagy figyelmeztesse, intse türelemmel, ennek is fogja látni eredményét, ha előbb nem, később, ha egyiknél nem hát a másiknál.

Mert vajon csak az utálatosságnak, a bűnnek volna ereje, a jónak, Isten szerint valónak pedig nincs?!

Hát én azt tartom, hogy nem azért olyan erős e földön a rossz, mert a jó nem bír vele; hanem azért, mert a jó meg sem próbálja a küzdelmet, a harcot a rosszal.

De meg van ehez a harchoz egy jó eszköz, a munkásoktól tanulhatjuk el: a szervezkedés. Egy munkás hiába próbált volna a gazdától magasabb munkabért ki-

erőszakolni; ezt a munkások megértették, tehát összeálltak, összebeszéltek, hogy egyik sem vállal munkát alább egy bizonyos összegnél és mert a gazdák nem kapnának munkást, kénytelenek megadni a magasabb bért. — Na hát azok a gazdák, akiknek lelki gyötrelm és nem gyönyörűség hallgatni az istentelen beszédek, egymásközt egyezzenek meg, hogy házaikban és mezeiken az istentelen cselédek és munkást nem türik. Meglátják, lesz eredménye.

Avagy csakugyan úgy volna, hogy az istentelen ember az ő istentelenségét hánytorgatni nem szégyenli; de a tisztességes embernek a tisztességért szót emelni szégyen!? — Káromkodni virtus? De a káromkodót megszólítani, megdorgálni még a gazdának sem szabad!? Álszemérem, hamis és hazug szégyenkezés ez kedves atyámfiak!

Minthogy azonban a figyelmeztetésnek szép szónak haszna, foganatja nincs; csendőr meg már látom nem lesz, aki megijessze ezeket az elvetemedett embereket: én most már a cseléd és munkástartó gazdaközönséget kérem, ne türiék magok körül azt a fertelmes beszédet és eszeveszett istenkáromlást! Hiszen szégyen az mindnyájunkra.

Nagy István

lelkész.

Néhány igaz szó a munkásokhoz.

A földműves munkás szegény néphez küldöm ezt a néhány igaz szót, mint jó tanácsot. Kérlek feleim, hallgassátok meg, amit beszélek. Nektek lesz javatokra, ha meghallgatjátok és ti valljátok kárát, ha meg nem hallgatjátok. Azt pedig előre is higgyétek el nekem, hogy irántatok való igaz szeretetből beszélek. Mert én gyermek-

ségemtől fogva mindig a szegényhez húzódom az én szívemmel. És néminemű részben itt is tapasztalhatták már, hogy igen meg tud esni a szívem a szenvedés láttán. — De ez sohasem tart vissza engem az igazság megmondásától. Mert az igazságot mindenek felett szeretem. De látom is, hogy az igazságnak, nyílt kimondása, ha fáj is az embereknek, mégis használ. Nem volna annyi szerencsétlen ember, nem lenne annyi baj köztünk, ha egymással szemben mindig igazak volnánk, — szeretettel . . . Én szeretetből mondok néktek néhány igaz szót.

A földműves munka idestova teljesen megszűnik ez esztendőre. Tehát a földműves munkás pihen, nem dolgozik mostantól kezdve egész tavaszig. Nem dolgozik, de enni, ruházkodni kell neki is, családjának is mindennap. — Miből telik ez? Honnan veszi a pénzt az eledelre, a ruházatra? . . . Honnan!? Hát a nyári keresményből! feleli rá a munkás ember. Aztán minden munka nélkül él a földműves munkás népnek egy nagy része legalább 5 hónapig . . . De hát mire való a tél? Miért dolgozunk nyáron? Hiszen tán ennek így kell lenni!? Azért vagyunk földműves munkások, hogy míg a föld pihen, mi is pihenünk. Így csinálták ezt az apáink is mindig! Hát hogy is lehetne ez másképpen!?

Bizony pedig kedves atyámfiak lehetne ez és lenni is kellene másképpen. Azaz dolgozni kellene télen is. Paraszt embertől hallottam én valamikor: »Baj lenne az uram, ha én és az én házam népe télen is meg nem keresnénk a mindennapi kenyeret. Minden felnőtt családtagnak meg kell keresni télen is azt, amit megeszik. A készhez nyulni nem szabad. Hamar elfogy!« — Ez tehát azt bizonyítja, hogy földműves embernek is lehet, van mit dolgozni télen is.

És hogy kell-é!? . . . Hát nézzetek

szét magatok körül atyámfiak! Lehet-e ma úgy élni, mint apáink éltek!? Bizony nem. Hiszen ma a napszámos ember drágább ruhában jár, mint ezelőtt 50 esztendővel a nagy gazda. E mellett minden szükségletét pánzen szerzi be. Ezelőtt kitelt minden a háztól, ahol szöttek, fontak; házi-asszonyok és lányok keze csinálta ruhákban jártak; szegény és gazdag lakodalom étele, itala kitelt a háztól, most egy cselédrendű pár ember 100 forintra számít egy lakodalomnál. — Hát aztán az adó!? Mit fizetünk most ahoz képest, amit régebben fizettek!? . . Szóval a kiadás megkétszereződött, háromszorozódott, a bevétel alig emelkedett. De nem emelkedik a földmunkás népnél azért, mert csak nyáron dolgozik, télen a nyári keresetet felemészti, sőt legtöbbször adósságot szed fel előre a nyári időszakra. Aztán a szegénység miatt zugalódik, követelődik, szitkozódik.

Hát ez édes feleim sem nem józan észszerű, sem nem tisztességes dolog. Szidni az urat, mert az nem dolgozik, azonban egész mélységes télen a kezét sem nyújtani ki valami munka után és mégis várni, hogy legyen, ezt józan észszel megtenni nem lehet. Azt várni pedig egy egészséges munkabíró embernek, hogy munka nélkül ingyen kapjon, az szégyenletes, megalázó dolog és nem becsületes emberhez illő. A kenyérért mindenkinek meg kell szolgálni, kinek ésszel, kinek kézzel. De micsoda visszás dolog p. o. az, hogy egy ilyen gazdag alföldi városban is annyi szegény van, annyi zugalódás, panasz hallszik; de azért nincs cseléd, nincs munkás; télen ha egy napszámost keresünk, inkább elálldogál napestig a piacon pipálva, káromkodva, urat, gazdagot szidva, vagy épen eliszik reggeltől estig a kocsmákban törvényt téve mindenki felett egészen a királyig, míg otthon családjá talán éheznek, fázik, de tisztességes bérért dol-

gozni nem megy. — És hány ház van, ahol ott a sok erős fiu, vagy leány, kenyér sincs elég, de azért szolgálatba nem megy, inkább éheznek otthon, mert a mai fiatal azt mondja: »Nekem ne parancsoljon az a gazda!« És a szüle is ráhagyja, így ad lábat drága magzatjának, ahelyett, hogy seprüvel verné ki a házából dologra.

Nézze meg a földműves munkás népet: Ki az, aki ne dolgoznék egész éven, egész életén át!? Csak ő, egyedül ő, a földműves nép. Dolgozik télen úgy, mint nyáron az iparos, a kereskedő, a gyáros, a hivatalnok, így mindennapi munkával keresi meg mindennapi kenyerét. Csak a földműves munkás nép akarná azt, hogy ő neki annyi bért adjanak nyáron, hogy abból télen is megéljen.

És azt ne mondja ám a földműves nép, hogy télen nincs mit dolgozni. Van, csak keresni kell. Ott van, amit az előbb említettem, a szolgálat! De itt Kisujszálláson is volt már többször a kormány kiküldöttje, hogy tanítsa a népet téli, házi foglalkozásra, de senki sem ment tanulni. Mert a magyar ember nem szeret dolgozni. Pedig a munkának mindig van látatja a vagyonosodásban. Két falut ismerek Biharmegyében, ahol kaskötéssel, gyékény és szalmakalap fonással, egyet, ahol favilla csinálással foglalkoznak egész télen át. És a jómód ott a falunak már a külsején meglátszik. De itt is mutatott már nekem egy uri ember egy fiatal, alig 28—30 éves embert és beszélte róla, hogy annak egy kis házacskáján kívül semmije sem volt. És most van 4000 frt értékű vagyonkája, mit szolgálatával, két keze munkájával rakosgatott össze. A becsületes, szorgalmas munkát Isten bizonyosan megáldja.

Hát még a lélekre gyakorolt hatása milyen nagy a munkának, de a munkátlanságnak is. A munkátlán ember elége-

detlen, türelmetlen, zúgolódó, lázongó, lelke nyugtalan, élete csendesség nélkül való, arca is zord, félelmes. A munkás, szorgalmas ember elégedett, lelkében és arcában derű, vidámság, élete nyugodt, csendes, boldog

Már én ezek után, ha a ti helyetekben volnék munkás testvéreim, a munkás életet választanám.

Nagy István
lelkész.

A jócselekedetek.

Ha minden ember a legszorgalmasabban, lelkiismeretesen dolgoznék is, szegények — mint azt az Idvezítő megmondotta (Máté 26: 11.) — mindenkor lesznek közöttünk. Szerencsétlen, sorsüldözött, csapással sújtott, boldogulni nem tudó ember mindig volt és lesz. A sors mindnyájunkkal közös; Isten pedig szabados ura életünknek minden javainknak. Szegényből valakit meggazdagíthat, gazdagból koldussá tehet. A nyomort, mely e földön el van terjedve, csak a felebaráti szeretet, a szánakozó könyörület, a meginduló részvét, a segítségre kész lélek, a jócselekedet enyhítheti. — A szerencsétlenségben viszont magunk is nyugodtabban és biztosan várhatjuk az emberi részvét elközelgetését, ha szivünk boldog napokban nem volt bezárva a szenvedő ember jajkiáltása előtt.

A jócselekedetet megkívánja tőlünk mindenekelőtt az Isten. Az ő nevében vannak mondva a bibliában ezek:

»Ne fogd meg a jótéteményt azoktól, a kik szükölködnek« (Péld. 3: 27.)

«Kölcsön ad az urnak, ki kegyelme- sen ad a szegénynek.» (Péld. 19: 17.)

»A tiszta isteni szolgálat ebben áll: meglátogatni az özvegyeket és árvákat az ő nyomoruságukban.« (Jakab 1: 27.)

Azt meg mindenki tudhatja, hogy mennél gyengébb p. o. egy háznép annál inkább kell annak összetartani, egymást kölcsönösen segíteni, hogy megélhessenek. Így van ez a nemzetekre nézve is. Gazdag, erős nemzetek csak megélnek, ha fiaik egymással nem sokat gondolnak is. De a kisebb, gyengébb népek csak úgy maradhatnak fent, ha összetartanak, egymást támogatják, nyomoruságban fiai egymást el nem hagyják. Vagyis a gyengébb nemzetekben életszükséglet, hogy a jócselekedetek minél gyakoriabbak legyenek. És így nincs benne erőltetett okoskodás, ha azt mondom, hogy kisebb számu, gyengébb nemzeteknél a felebaráti szeretet a hazafiság kérdése is.

Mégis azt látjuk, hogy míg p. o. egy olyan hatalmas, gazdag nemzetben, mint Angolország, egyetlen városban Londonban csupán azon adományoknak a száma, melyeket nyilvánosan, valamely jótékony szolgálatában álló intézmény javára tesznek, tehát a mit nyilvántartani lehet, a kimutatás szerint évenként rendszeren 25 millió koronára megy, tehát nem egészen tesz ki öt koronát egy-egy emberre eső adomány, a mennyiben Londonnak több mint 5 millió lakosa van: addig Magyarországon a legnagyobb erőfeszítéssel is alig tudnak létesíteni egy-egy kisebb szabásu jótékony intézetet. Mert a kiknek a legnagyobb mértékben kellene átéreznünk a jócselekedetek égetően szükséges voltát, mi magyarok ezt teljességgel nem érezzük. P. o. lélekszám arányában egy ilyen népességű városban, mint Kisujszállás, 325 ezer korona értékű évi adománynak kellene tőlünk befolyjni. Avagy mondjuk, hogy nálunk 100-szor kevesebb a gazdaság mint az angol népnél, még akkor is kellene ennyi embertől 3250 koronának bejönni évenként jótékony célra és ekkor esnék fejenként egy emberre egyre-másra egy negyed korona, vagyis 25 fillér évenként.

Mennyi jót lehetne tenni nálunk évenként 3250 koronával, vagyis fejenként évi 25 fillér adománynyal!!

De még a hideg számitással mérlegelt és gondozott önérdek határait is érinti a jócselekedet kérdése. Lehetetlen ugyanis észre nem venni a szegény néposztály mélységes elkeseredését, gyűlöletét a gazdagok ellen, a szociálizmus dühöngését a vagyon ellen. Azt is tudja talán mindenki, hogy a szociálizmusnak föelvé és végső törekvése elvenni a vagyont mindenkitől és közössé tenni, hogy mindenkinek egyformán legyen.

Na hát a keserűség vitte rá az embereket erre a tudományra: a keserűség a felett, hogy egyesek 100 ezreket eltékoznak egy esztendő alatt, milliók meg éheznek, nyomorognak.

Nem ment volna el idáig és ma sem lenne ilyen heves a szociálizmus, ha könnyőreletesebbek lettek volna a szegényekhez azok, a kik Istentől bőven vettek javakat, — a minthogy p. o. Angolországban semmi békételenség, semmi zavargás nincs. Nálunk pedig különösen az u. n. nemzetközi szociálisták mindig vakmerőbben fenyegetőznek a bosszuval.

Egy erős ellenvetés — jól tudom — lehet a cselekedetek gyakorlása ellen. — Az, hogy soha sincs meg annak a hálája. — Ez igaz. Magam is keserűen tapasztalom. De mások számára a felelettem ebben van:

Inkább vegyünk száztól hálátlanságot, mint egy méltót hagyjunk nyomorban.

De meg bizonyos az, hogy ha kivétel nélkül mindenki gyakorolná a jó cselekedeteket, a jó végre mégis meggyőzné a gonoszt.

Nagy István,
lelkész.

Lelkészek gyűlése.*)

Megint felveszi egy lelkész a szót:

Különös... különös... én, hogy népemnek ezen a téren is használjak, — szövetkezetet alakítottam köztük, nagy fáradtsággal, felelősséggel anyagi ügyeket intéztem, igazgattam takarékpéntárukat ezernyi gonddal...

Én meg — szólt közbe a másik — az okszerű földmivelésre vezetgettem hiveimet, a szőlőmivelést, gyümölcsészetet akartam megkedveltetni velük, az állattenyésztést akartam föllendíteni... S mit modtak? Szememre lobbantották, hogy csak azt nem csinálom, a mi a lelkész dolga volna. Halálra sebzették a szívemet, mondván: Földmives ez, meg vincellér, de nem pap...

Nekem meg azt vetették szólt az előbbi, hogy bankdirektor vagyok, nem lelkipásztor — jobb lenne, ha bibliát forgatnám, nem a váltót, meg a kötvényeket. Mintha bizony én a bibliát is nem forgattam volna s nem szóltam volna előttük kathedrából és templomon kívül. Ez volt a hála, hogy sok család anyagi dolgát is rendbe hoztam lelki gondoskodásomon kívül, ez volt a hála, hogy... bankdirektor vagyok.

Hát biz igaz a, minden baj a hiveknek, szólt ismét egy tanácskozó. Ismertem egy lelkésztársunkat, ki visszahuzódva szerény paplakába, olvasott, tanult, elmélkedett. S mit mondtak fölele? Ejh, barlangi medve ez, nem jön közénk, nagyon magának való. S ismét tudok egy másikat, ki a társadalmi élet irányítását tűzte ki magának feladatul, ott volt az olvasó egyletben, népe közé vegyült, csendes téli es-

Folyt. köy. a mellékleten.

*)Kérem az olvasókat, hogy vegyék kezükbe a »Szeretet« augusztusi számát s olvassák össze az abban található fenti című cikket e mostanival, mely az augusztusi cikknek folytatása.

A 8-ik oldal folytatása.

téken, koccintott is vélek egy-egy lakomán — jótékony célu báljaikon megjelent vagy ép ő rendezett ilyeneket s mi lett a vége? rámondták, hogy »iszik«, meg hogy a tánc-teremben érzi csak jól magát.

És én, és én — szólt szelid hangon egy Krisztus-arcu lekipásztor — annak éltem egyedül, egyes-egyedül, hogy hirdessem az ígét. Még a házak tetejéről is prédikáltam. Mindig prédikál, mindig predikál — se vége se hossza, az unalomig verdesi a szivünket. Dorgál, csapkod is. Gáncsol, kárhoztat. Azt akarja, hogy órákig üljünk a templomban — így hangzott az elégedetlen kárhoztatás. — Elmentem házaikhoz, betegeket vigasztalni, nehéz szivüeket nyugtatni, odavittem hajlékaikba a bibliát. Kértem őket, ne káromolják az Istent, szeszes italoktól, büntől tartóztassák magukat. — Kész voltak a hálátlanságból fakadó felelettel: Baptista ez!

Ekkor egy ifju lelkész, ki eddig figyelt csöndesen, hallgatott, — most hevesen felugrott ültéből s az izgatottság hangján így beszélt: Eh, hát mért kössem magam a lekipásztori pályához, ha itt a legjobb szándék, a legbersületesebb igyekezet, a legnagyobb önáldozat is csak töviset terem az ember szivének; ha itt minden nemes törekvésnek hálátlanság a jutalma, s az ember minél buzgóbb, minél munkásabb, annál bizonyosabb, hogy kigyókká változik körülötte minden sövény. 800 forint fizetésemet, melyet 16 évi iskolai tanulásom után kapok, melynek egyrészét buzában, árpában adják ki s az is inkább ocsu, — megkapom más hivatali pályán panasz nélkül, nem lesz átkos a falatom. Más pályán megbecsülik a munkást, előmenetele van a szorgalmasnak, a mi pályánkon pedig, úgy lehet, el leszek temetve örökre abban a kis világhátamögötti faluban. Megyek más pályára idején, leszakitom vál-

lamról a palástot... Így beszélt heves beszéddel az ifju.

De egy öreg pap, körszakálla ősz, orcáján a békesség szelid derüje, szavaiban az élettapasztalatok adta bölcsesség, csendesesen szólni kezd:

Ne békételenkedjete, társaim! — a Krisztus sokkal, nagyon sokkal többet szenvedett, mint mi összesen. Öt is háborgatta, még nem úgy, mint minket, hanem rettenetesebben a világ. Félreismerték, megtagadták, elhagyták, üldözték, megcsufolták, meggyilkolták. Túrte, hordozta. Engedelmes volt mindhalálig Ha — mi, kik hivatalos szolgálai vagyunk, mi sem nézünk példájára, keresztfájára, hát ki nézzen? . . . Milyen jó volt, mindenkinek javát akarta, sebet kötözött, könyeket szárasztott, betegeket gyógyított, halottat támasztott s megöldökölték. Jobb volt, mint az emberek, igazabb, tökéletesebb, szent, — az égé volt, — azért háborgatták. — A nép, kedves társaim! akkor is olyan volt, most is olyan, magát nem tekinti hibásnak, maga tévedését sohasem látja be. S jaj annak, ki ezt szemére veti — pedig ezt tették a próféták, a Krisztus, az apostolok, s ezt kell nekünk prédikátoroknak is tennünk, — az ilyeneket a nép megkövezi, keresztre viszi. Így volt régen, s így van most is. — Túrni kell. A türöké a mennyország — mi hirdetjük s ne töltsük-é be, amit hirdetünk? A nép, kedves testvérek! mindig egyoldalú, egy irányba lát, egy irányba halad: régen a vallásosság foglalta el a szivét egészen — ma egészen a föld, a világ foglalja el. . . . Ők azt nem látják együgyü lelkükkel, de nekünk ezt hirdetnünk kell végső lehetünkig, hogy az élet angyala egyik kezével az égre, másikkal a földre mutat. Gyermekek a nép, Szeretteim! az igazságot — mint gyógyszer a gyermek — bevenni nem akarja, pedig attól meggyógyulna. De nekünk pásztoroknak, csüggednünk egy percre sem szabad; ha

százszor visszaüznek a szivüktől, százegyedikszer is közelíteni kell. Csillapodjatok barátim, csillapodjatok, hallgasson el szátok panasza, pályánk a legszebb, de legnehezebb pálya, és ha van szent öröm, mit érez szivében ember, ha megteszi, amivel tartozott, ez a pálya az, melyen szent örömet érezhet a sziv. Csakhogy jutalmát küzdelmeiteknek, barátim, ne keressétek embereknél, hanem keressétek az öntudatban, lelkiismeretek nyugalmában. S ha ez megvan, csak hadd zugjon a »Feszítsd meg«! — És kérésétek jutalmatokat annál, ki mindent lát, mindent tud, mindent itél — és annál, kielőttünk járt a szenvedések útján... csillapodjatok . . . küzdjete tovább! . . .

A lelkipásztorok meghatottan hallgatták az ősz ember szavát kezét önkénytelenül mind imára kulcsolta, imádkoztak a Krisztus lelkéért. S ekkor mintha felettük szózat zendült volna, mely ezt mondja vala:

»Elmenvén, tanitsatok. . . .

Igen, a sokat szenvedett Krisztus szava volt ez, ki ott van, valahol ketten avagy hárman az ő nevében egybegyűlnek:

Elmenvén, tanitsatok.

T. I.

A templomjavítás.

Azt hallottam, hogy a lelkészeket többen elítélik a templomjavításért. Hogy így, elbirta volna még az a templomtető 20—30 esztendeig. Hát értsék meg ezek a könnyen itélők, hogy — mérnöki szakvélemény szerint, több mérnök megvizsgálta pedig, — csoda hogy eddig is nyakunkba nem szakadt a tetőzet, miden boltzatostól együtt. Persze ha ez a retentő szerencsétlenség megtörtént volna, bezzeg annak is a papok lettek volna az okai: mért nem néztek körül? Ugy-e? Is-

merjük már mi az embereket, hogy taszítanak mindent a más nyakára, ami rossz, ami nehéz, ami baj s hogy veszik ki az érdemet mindenből, amit pedig nem is ökvittek véghez.

Mint Krisztus szolgálóihoz illik, viseljük az ítélet súlyát, hogy szép, gyönyörűséges legyen az Ur hajléka. Majd ha készen áll, pompás új tetőzetével, eternitpala fedelével, megújult falaival: a dicsőséget átengedjük a kisujszállási hiveknek, azoknak is, akik ítéltek.

Bizony a templomjavítás nem lesz egyelőre teljes, sok marad elvégzetlenül, de hát nincs pénz. A kis harang néma, a toronytető, a katedra, az Urasztala aranyozatlan, s a templom mellékutai diribdarab téglákkal vannak kirakva. No, majd máskor azt is megcsináltatjuk, a templomkörüli emelkedést is megékesítjük.

Addig is pedig s mindenkor is, forgassa elméjében mindenki, amit a Krisztus-Jézus szólt Máté evangyélioma VII. részének 1. meg 2—5 verseiben! — Meg az V. rész 9-ik versét is!

A »Szeretet« céljára a legutóbbi kimutatás óta a következő jólelkek adakoztak.

Özv. Gulyás Lajosné 4 kor. özv. Kone Lajosné 2 kor., ifj. Varga Lajos 2 kor., özv. Várady Sámuelné 5 kor., özv. Boleman Sándorné 5 kor. Máté János 2 kor., Glázer Soma 2 kor., Oros Péter 1 kor., Ködmön Balint 1 kor., Csiky Erzsébet 1 kor., Janó Gy. János 2 kor., Gaál Kálmán 1 kor., S. Nagy Andrásné 2 kor., Leitner József 2 kor., M. G. L. 2 kor., Varga László 1 kor., Káplány Ilonka 2 kor., Palágyi Gabor 1 kor., Holländer Lina 2 kor., ifj. Demeter Sándor 1 kor. Nyitray Endre 5 kor., Pásztóhai Zsigmond és neje 1 kor., K. G. 1 kor., V. A. 2 kor. Szabó Károly földm. 1 kor., Fodor Kálmán 4 kor., B. Balog Kálmán 2 kor., B. Balog András 1 kor., Mészáros Sándor T.-Abádszalók 10 kor., Mile János 1 kor., M. J. 3 kor., Gaál Kálmán 1 kor., Daku Róza 1 kor., özv. M. L.-né 5 kor., B. J. 5 korona.

Adományok. A tanyai harangra a juliusi számban közölt kimutatás óta adakoztak: özv. Somogyi Jánosné Pálfi Juliánna 2 kor., Janó Gy. János 3 kor.